

Урок позакласного читання «Серце віддане дітям»

Мета: Ознайомити учнів із життям і творчістю В.О.Сухомлинського.

Вчити їх бачити красу, що оточує нас, передавати словами побачене.

Формувати вміння міркувати, доводити, пояснювати, оцінювати вчинки героїв і паралельно свої. Спонукати до пізнання світу.

Виховувати працелюбність, повагу до старших і любов до рідної землі, доброту, людяність, потребу в справжній дружбі. Викликати бажання наслідувати позитивні риси персонажів прочитаних оповідань.

Обладнання: Святково прибраний зал, портрет В.О.Сухомлинського, живі квіти біля портрета, малюнки дітей, виставка книжок, мультимедійний проектор.

Хід уроку

I. Організація класу.

Вчитель: Ще тиша йде останнім літнім ранком

По коридорах і по класах школи,

Та причаївся вересень за ганком

І ставить квіти вчителю на столик.

А Він іде святий, мов янгол світла,

Несе в дарунок дітям душу й серце.

Для Нього небо зошитами квітне

Й співає дзвоник, мов лунке джерельце.

А Він до школи йде, немов до храму,

Щоб висвятити в учневі Людину,

На жодну помилку Він знов не має права;

В Його ж руках – майбутнє України.

Віра Кротівка

II. Оголошення теми та мети уроку.

Наш урок позакласного читання ми присвячуємо творчості видатного педагога, мудрого вчителя, директора школи, доброго сина і тата, того, кому присвячувалися слова вірша – **Василю**

Олександровичу Сухомлинському.

Він залишив назавжди

Слід після себе у світі.

Слід той не зможуть змести

Сиві і славні століття.

(на екрані слайд-портрет)

Подивіться на ці задумливі очі, скільки в них доброти, тепла, розуму. Це не просто портрет великої Людини, а портрет великого Учителя, в якого вчилися і вчать всі: і дорослі, і малі. Наша розповідь про Василя Олександровича – вчителя добра й краси.

III. Актуалізація опорних знань.

Вправа «Асоціативний кущ»

Василь Олександрович Сухомлинський – з якими словами у вас асоціюється це ім'я?

Учитель	«Школа під голубим небом»
Педагог	казка
Письменник	оповідання
Директор	добро
Батько	справедливість

(на екрані демонструються слайди «Життєвий і творчий шлях В.О.Сухомлинського»)

IV. Основна частина.

1. Біографія Сухомлинського В.О.

- Надається слово нашим дослідникам-літераторам, які цікавились життєвим шляхом Василя Олександровича:

Учень 1: «Це була людина високого поетичного дару. І не лише тому, що він писав і друкував вірші. Усе, до чого торкалися його руки, його серце, світилося поезією». (В. Терен)

Учень 2: Народився Василь Олександрович Сухомлинський 28 вересня 1918 року в селянській родині в селі Василівці Кіровоградської області. Він був другою дитиною у сім'ї, яка мала чотирьох дітей.

Учень 3: Протягом 1926-1933 рр. він навчається в семирічній школі. Учителі та учні, з якими хлопець спілкувався у ці роки, спостерігали ранні вияви його творчої натури – він гарно малює, пише вірші, грає на народних музичних інструментах. У цей же час виявляється і його педагогічна обдарованість: він часто в оточенні дітей, заміняє вчителя, допомагає однокласникам.

Учень 4: Хочу звернути увагу на ще одну обставину, яка значною мірою вплинула на обрання професії, напрям творчості, і яка також характеризує психологічну сторону особистості Василя Олександровича. Справа в тім, що він зростав хворобливою дитиною, а це, на мій погляд, привело до самоаналізу, заглиблення у світ власних почуттів і переживань. Це з однієї сторони. А з іншої – викликало пильну увагу тих, хто перебував допомоги до менших, слабших, беззахисних.

Вчитель: Є люди, як свічки

Згораючи, відходять в небуття.

Є люди, як зірки, -

Горять і світять все життя.

Та ні, це не зірки, холодні, мертві.

Вони – серця, засвічені у небі,

Які горять, обігривають все і не згасають.

Ці слова про нього, хто 32 роки, вів свій педагогічний щоденник, а потім його роздуми у щоденнику ставали книгами. Для наймолодших – він написав понад 1500 казок, новел і легенд, і ми їх читаємо залюбки.

2. Робота з виставкою книг, підготовлених до уроку.

Перший: Ось книга - праця многолітня,
Крилата назва - «Серце віддаю дітям»

Другий: В цієї книжки теж красива доля,
А називається - «Павлиська школа».

Третій: Говорить в книжці з вами Батьківщина,
 Вона - «Народження громадянина».

Четвертий: «Сто порад учителеві» - праця,
 У якій його душа гаряча!

П'ятий: «Розмова з молодим директором» -це роздум
 Про те, що керівник повинен мати розум.»

Шостий: «Гаряча квітка» - дітям на добро,
 У книжці тій - казки й оповідання.
 В ній пахне небо, поле і село,
 В ній тьохкав соловей,
 Рум'яниться світання.

Його гуманістичність, мов кришталь,
А віра у людину, наче сталь.
Ви твори Сухомлинського читайте,
Потрібне й невмируще позичайте!

Кожна казка, кожне оповідання – розповідають читачам про неповторну красу природи, чуйність у взаєминах між людьми, магічну силу доброти, пробуджують у нас бажання захистити слабшого, допомогти старшим. Щира усмішка, добре слово і хоча б краплиночка тепла – мають дуже велику силу.

Учень 5: Добрим бути просто чи не просто?

 Не залежить доброта від зросту.

Учень 6: Як людей полюбиш – пошануєш.

 Силу для добра в душі відчуєш.

Учень 7: І закрутиться Земля скоріше,

 Якщо разом станемо добріші.

Учень 8: Доброта з роками не старіє,

 Доброта від холоду зігріє.

Учень 9: І якщо вона, як сонце світить,

 То радіють і дорослі, й діти.

Вчитель:

Запам'ятай, моя дитино, з юних літ
На все життя, щоб знала, як прожити.
Людина для добра приходить в світ
Й покликана завжди добро творити.
Нелегко це, хто що б не говорив,
Й не кожному зробити це вдається.
Бо в світі стільки смертних є гріхів,
Що доброта не завжди йде до серця.
Та ти – людина, і тому учись
Добро творити, людям співчувати.

До цього світу пильно придивись,
Злим помислам навчися лад давати.
Йди з добротою – це собі зятям,
Із ласкою, прихильністю, привітно.
Й не розлучайся х добрим почуттям,
Хай доброта в душі суцвіттям квітне.

На Україні проживає більше 2 млн одиноких людей. Така вже їхня доля – залишатися у чотирьох стінах сам на сам із своїми проблемами, хворобами. Ми часто не помічаємо їх – згорблених, зморщених. А вони поруч.

В автобусі молодик несамовито штовхає дідуся, який хоче примоститися на краєчку лавки. Як виявилось, це місце він зайняв для свого товариша, що має зайти в автобус. І дідусь ніяково відходить, схиливши голову. Стара бабця гірко нарікає на свою долю: « Маю дітей та онуків, а вони відщуралися від мене, кричать, ненавидять, обзивають.» І таких прикладів безліч. Постає питання: що це? Невихованість? Дефіцит совісті ? А може ми думаємо, що старість обмине нас?

Ні! Старість – уперта бестія, яка покриває зморшками обличчя і руки, чіпляє на плечі горб і дає кожному костур. Старість потребує уваги, турботи, любові та ласки. Когось вона змушує жебракувати., когось рятуватися від голоду і холоду.

Бачимо сумні очі тих, кого в одне ціле об'єднало слово «старість», бачимо безнадію, розпач. І з самого серця виринають слова: « Молодосте, зазирни у вічі старості »...

Учень. Живе одинока людина,
Чому ж ми проходимо мимо?
Живе одинока людина,
Ніким у житті нелюбима.

Учениця. І серце у неї відкрите
Для ласки людської й привіту,
Печальним льодком оповите
Віддалене горем від світу.

Учень. Чому ж ми не прийдемо в хату,
Її не покличем з собою?
Бо буде одна вікувати
Людина з своєю журбою.

Учениця. Нам легше, бо ми не самотні.
Ходімо ж до неї в світлицю,
І серце людини з безодні
Полине над нами як птиця.

3. Вправа «Фішбоун»

Побудова:

Голова – питання теми (проблема).

Верхні кісточки – основні поняття теми (причини).

Нижні кісточки – суть понять (факти).

Хвіст – відповідь на питання (висновок).

4. Хвилинка релаксації

- Всі ми знаємо про славнозвісну школу Сухомлинського «під голубим небом».
- Що це означає?.
- Те що уроки проводились на свіжому повітрі, діти спостерігали як росте травичка, як співає джерельце.
- Я вам, діти, пропоную відпочити і подумки перенестись у весняний ліс.
- Заплющіть свої оченята. Уявіть як лагідно світить сонечко, лоскочучи своїми променями наше обличчя, руки. Пташки заворожують своїм казковим співом, джерельце манить своєю прохолодною водою. А ми йдемо босоніж по ранковій росі та насолоджуємося цією красою....
- Розплющуємо очі, повертаємося в клас, можете потягнутись. І приступаємо знов до роботи.

- Погляньте на дошку. Що ви бачите на ній? (Хворе серце).
- Давайте його полікуємо. Що ж нам потрібно робити, щоб відійшли від серці, існуючі проблеми?

5. Вправа «Мозковий штурм»

(Велике серце на магнітній дошці з прикріпленими проблемами: біль, страх, самотність, зрада, обман, байдужість. Діти говорять, як би вони могли полікувати серце. І, забираючи по-одній проблемі, на її місце прикріплюють квіточку.)

Вчитель: Дива відбуваються на наших очах. Серце здорове, воно розквітло.

(На екрані мультимедіа ілюстрація з дівчинкою, яка гірко плакала, змінюється її щасливим обличчям з посмішкою.)

Ось так і твори Василя Олександровича лікують наші серця, не дають їм стати черствими, байдужими до людського горя, допомагають нам стати милосердними.

- Готуючись до сьогоднішнього уроку ви виконували завдання – намалювати ілюстрацію до любого твору Сухомлинського. Кращі ілюстрації ми зараз і побачимо та відгадаємо до якого ж вони твору.

6. Гра «Ілюстрацію впізнай – за нею твір відгадай»

Вчитель: Твори Василя Олександровича не залишили байдужими не тільки вас, але й художників, і вони намалювали ілюстрацію до них. *(На екрані ілюстрації й малюнки. Вчитель коментує їх, а діти відгадують, до якого твору кожен з них.)*

Якщо людина добра, з нею хочеться говорити, сміятись, мовчати, спілкуватись. Ось такими маємо бути й ми, бо таким був він – улюбленець народу. А народ – не забуває тих, хто залишив після себе добрий слід. Про це свідчить народна мудрість.

7. Гра «Знайдіть половинку»

(На екрані прислів'я .)

- Добро роби,
- Краса людини –
- Усе добре приймай,
- Хочеш собі добра,
- Добре діло –
- Не одежа красить людину,
в добрій справі.
не роби нікому зла.
роби сміло.
добре й тобі буде.
а злого уникай.
а добрі діла.

Вчитель: В.О.Сухомлинський любив дітей. Бажав, щоб вони вирости добрими людьми. В його творах переважає доброта, бо він був таким: чуйним, добрим, працьовитим.

А як добре ви знаєте його твори, ми зараз і перевіримо.

8. Гра «Літературний пінг-понг»

1. «Яринці минуло сім років. Завтра їй йти до школи. Відкрила мама шафу, виклала всі платтячка Яринчині, яке одягти доньці на шкільне свято». (Як же все це було без мене?)»
2. «Маленький хлопчик Сергійко гуляв біля ставка. Він побачив дівчинку, що сиділа на березі». («Як Сергійко навчився жаліти»)/
3. «На наступному уроці читатимемо оповідання про дівчинку Яринку... - сказала вчителька. Оленка й Галинка дома прочитали це оповідання. У ньому йшла мова про маленьку дівчинку, у якої помер батько...». («Не читайте оповідання про Яринку...»)
4. «Третьокласник Василько запитав у батька:
- Тату, а що я робитиму влітку?
- Відпочиватимеш і працюватимеш, - відповів батько. - Завтра поїдеш зі мною в поле. Добре? («Скільки ж ранків я проспав»),
5. «Це було в четвертому класі. Всі схилилися над зошитами. Учитель дав задачі для самостійного розв'язування, і діти уважно працювали. Віталік сидів на останній парті. Він уже закінчував розв'язувати задачу, як раптом на парту впала записка». («Кінь утік»),
6. «Майстер працював Різцем по дереву - вирізував Троянду». («Ремісник і різець»),

7. «Бабуся плете панчохи. Швидко рухаються її старі, натружені руки. Ось вони зустрілися - права і ліва».
(«Бабусині руки»),
8. «Старий майстер звів кам'яний будинок. Став осторонь і милується. «Завтра в ньому оселяться люди», - думає з гордістю».
(«Який слід повинна залишити людина на землі?») - Який же слід повинна залишити людина на землі?

Вчитель. В.О Сухомлинський залишив після себе слід на Землі. Крім своїх творів, педагогічних праць, порад, він ще заповів нам 10 людських заповідей, чого не можна робити:

9. Десять заповідей Сухомлинського.

Десять «не можна» В.Сухомлинського

1. Наодинці з собою робити все не так, як ти робив би на очах у людей.
2. Лінуватися, бути ледарем, неробою, дармоїдом.
3. Видавати за доблесть і заслугу те, що є твоїм обов'язком.
4. Вимагати від батьків те, чого ти не заслужив працею.
5. бути жадібним, корисливим, негостинним.
6. Гребувати простою працею своїх батьків.
7. Глумитися зі старості.
8. Лицемірити, говорити не те, що думаєш, відчуваєш.
9. Запобігати перед тим, хто сильніший тебе.
10. Давати «порожні» обіцянки, не дотримуватися слова.

У. Підсумок уроку.

Учень 15: Як поле засівається зерном, так наша нива – розумом, красою і добром.

З любов'ю він служив людям, пам'ятаючи, що ніколи не слід поспішати з висновками, адже кожен має право на помилку, а ми бачимо душі людей, ніби через матове скло.

- Пам'ятаючи, що внутрішній світ людини – важливіший за її зовнішній вигляд. Адже без думок, почуттів, ми схожі на повітряну кульку, яка перетворюється на клаптик м'якої гуми.
- Пам'ятаючи, що наша сила й краса в гурті. Яскравим прикладом цього є намисто – барвисте та різнокольорове.
- Кожна людина може бути чарівником. І для цього не потрібна чарівна паличка, достатньо сказати добре слово або зробити добре діло.

Учень 16: Добро творити на Землі

Людині лиш дано.

І навіть діточки малі
Всі знають це давно.
Краса і море доброти
Оточує нас всіх.
Подібним будь до сонця ти,
Щоб зазвучав твій сміх.
Щоб ти освітлював всім шлях,

Як сонце з висоти.
Хай сяє усмішка в очах.
Будь завжди добрим ти.

Вчитель:

А ми покликані ці зерна проростити –
В дитячих щирих душах віродити.
І він допомагає це зробити...
Це вчитель з літери найбільшої, що є,
Це той, хто дітям серце віддавав своє.
Вклонімось, діти, перед ним –
Талановитим, мудрим і святим.
(звучить пісня «Мій добрий вчителю»)